

Opracowała Jadwiga BIAŁA

Kronika Meteorologiczna – 2023 rok

Jubileusze Profesora Andrzeja Maneckiego

W dniu 6 września 2023 roku w Auli Akademii Górniczo-Hutniczej odbył się uroczysty Jubileusz 90-lecia urodzin i 70-lecia działalności naukowej Profesora Andrzeja Maneckiego. W licznych wystąpieniach przedstawiono ogromny dorobek naukowy i osiągnięcia Jubilata w wielu dziedzinach od petrologii, mineralogii, geochemii, ochrony środowiska, meteorologii, po badania polarne.

Przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Meteorologicznego podkreślali wkład Profesora w rozwój badań materii kosmicznej: meteoroidów i pyłu. Badania te uwzględniały zawsze szerszy astronomiczny kontekst.

Profesor jest jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Meteorologicznego i jego Członkiem Honorowym. Jego koncepcja interdyscyplinarnego towarzystwa zrzeszającego geologów, astronomów, fizyków, chemików oraz kolekcjonerów i poszukiwaczy meteoroidów, sprawdza się już ponad 20 lat.

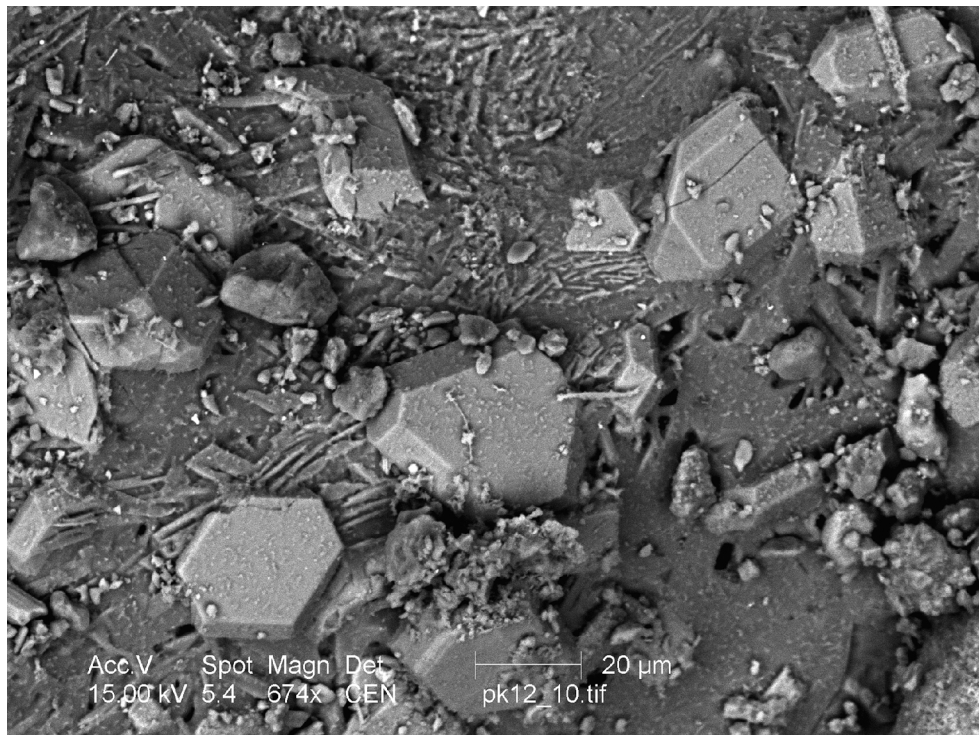
Jubileusze Profesora Andrzeja Maneckiego (fot. Andrzej Manecki).

Minerał **karwowskiit** – godne uhonorowanie Śp. Prof. Łukasza Karwowskiego

Komisja Nowych Mineralów, Nomenklatury oraz Klasyfikacji przy Międzynarodowej Asocjacji Mineralogicznej zatwierdziła nowy minerał **karwowskiit** o wzorze $\text{Ca}_9\text{Mg}(\text{Fe}^{2+}_{0.5}\square_{0.5})(\text{PO}_4)_7$.

Minerał został nazwany na cześć Prof. Łukasza Karwowskiego wybitnego mineraloga, odkrywcy **moraskoitu** i **czochralskiitu** – dwóch nowych minerałów fosforanowych w meteorycie Morasko.

Profesor był założycielem, później Prezesem i Prezesem Honorowym Polskiego Towarzystwa Meteorytowego. Przez wiele lat był aktywnym autorem i redaktorem czasopisma *Acta Societatis Metheoriticae Polonorum*.

Minerał karwowskiit (fot. Irina i Evgeny Galuskinowie).

O meteorytach w „Astronomicznym przewodniku po Polsce”

Pierwsza książka o powyższym tytule ukazała się w roku 1982. Autorami byli Maria Pańków i Kazimierz Schilling. Minęło ponad 40 lat i Polskie Towarzystwo Astronomiczne wydało nowy przewodnik opracowany przez zespół szesnastu autorów. Z uznaniem i dumą możemy skonstatować jak wiele mamy obecnie w Polsce placówek naukowych i popularyzujących astronomię, obserwatoriów, planetariów, pomników, zegarów słonecznych itd. Warto też odnotować, że popularyzacja astronomii jest również obecna w placówkach, które reklamują się jako miejsca edukacji i rozrywki.

W przewodniku są rozdziały poświęcone polskim meteorytom oraz kolekcjom meteorytów. Ograniczenia nałożone na wielkość tych rozdziałów nie pozwoliły na szczególnie omówienie obu zagadnień, ale dostarczają informacji o miejscach, gdzie możemy obejrzeć meteoryty oraz zainteresować się ich budową i pochodzeniem.

Liczący ponad 400 stron przewodnik jest ładnie wydany i zawiera wiele kolorowych ilustracji. Można go nabyć w internetowym sklepie „Uranii”.

Meteoryty w Muzeum Nauk o Ziemi w Sosnowcu (po lewo; fot. Ewa Budziszewska-Karwowska); Meteoryty w Olsztyńskim Planetarium i Obserwatorium Astronomicznym w Olsztynie (po prawo; fot. Dariusz Prokopczuk).

W Gabinecie Astronoma – kanał na You Tube

Profesor Szymon Kozłowski astronom z Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego i członek założyciel Polskiego Towarzystwa Meteorytowego utworzył kanał na You Tube zatytułowany *W Gabinecie Astronoma*. Od stycznia 2023 roku na kanale pojawiło się już kilkadziesiąt odcinków poświęconych meteorytom.

Autor opowiada o meteorytach w kolekcjach muzealnych, swoich wyprawach na tereny spadku deszczy meteorytów Pułtusk, Morasko i Łowicz oraz o tym jak rozpoznać meteoryty i jak ich poszukiwać. Wiele odcinków to reportaże z muzeów eksponujących meteoryty, giełd minerałów oraz wizyt u kolekcjonerów.

Kanał *W Gabinecie Astronoma* to wiedza o meteorytach na wysokim poziomie, podana w przystępnej formie z dużym zacięciem dydaktycznym. Odbierana jest przez ogromną rzeszę zainteresowanych. Profesor zapowiada następne odcinki poświęcone badaniom meteorytów, poznaniu ich budowy i pochodzenia oraz znaczeniu dla odkrywania tajemnic powstania Układu Słonecznego.

Profesor Szymon Kozłowski i meteoryt Baszkówka (fot. Szymon Kozłowski).

Meteoryty – dotyk Kosmosu. Lubań 30.VI.–2. VII. 2023

Wystawa była eksponowana w ramach Sudeckiego Festiwalu Mineralów 2023. Organizatorami byli: Tomasz Praszkiere (Towarzystwo Geologiczne Spirifer), dr Łukasz Tekiela (Muzeum Regionalne w Lubaniu) oraz dr Tomasz Jakubowski (Polskie Towarzystwo Meteorytowe). Patronat nad wystawą objęło Polskie Towarzystwo Meteorytowe, które reprezentowali członkowie zarządu: dr Katarzyna Łuszczek, Tomasz Ogłaza i dr Tomasz Jakubowski. Również członkowie Polskiego Towarzystwa Meteorytowego użyczyli okazy ze swoich kolekcji: Tomasz Jakubowski, Łukasz Smuła, Magdalena Skizewska, Jakub Radwan, Jan Woreczko i Wadi, Kryspin Kmiecik, Jarkko Kettunen, Andrzej Owczarzak, Jacek Szczerba, Witold Góral, Stanisław Jachymek, Eligiusz Szeleg.

Wystawione były również okazy z kolekcji: Centrum Edukacji Przyrodniczej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Muzeum Mineralogicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytutu Nauk Geologicznych PAN, Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Państwowego Instytutu Geologicznego.

Na wystawie można było zobaczyć prawie wszystkie polskie meteoryty: Pułtusk, Łowicz, Morasko, Baszkówka, Świecie, Grzempach, Piława Górna, Kuźnica, Antonin, Tartak, Zakłodzie, Sołtmany, Białystok, Przelazy, Święciany oraz młoda wity znalezione na terenach Polski. Niektóre meteoryty po raz pierwszy opuściły mury muzealne, jak dwudziestokilogramowy okaz pallasytu Imilac, przywieziony z Chile i подарowany przez Ignacego Domeykę.

Fragment wystawy w Lubaniu (fot. Tomasz Jakubowski)

Doktorat Konrada Blutsteina

W dniu 20 grudnia 2023 roku na Wydziale Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej odbyła się obrona pracy doktorskiej członka Polskiego Towarzystwa Meteorytowego Konrada Blutsteina. Tytuł pracy: *Pozyskiwanie wybranych surowców metalicznych z ciał macierzystych chondrytów zwyczajnych*. Zarówno promotor prof. Tadeusz Przylibski jak i dwóch recenzentów: prof. Andrzej Muszyński i dr hab. Krzysztof Szopa są z naszego towarzystwa.

Górnictwo kosmiczne jest rozważane w perspektywie dalszej eksploracji Układu Słonecznego. W badania z tej dziedziny śmiało włączają się członkowie towarzystwa.

Obrona doktoratu Konrada Blutsteina (fot. Konrad Blutstein).

Doktorat Marcina Kaczmarzyka

Marcin Kaczmarzyk członek Polskiego Towarzystwa Meteorologicznego, pracownik na Wydziale Budownictwa, Inżynierii Środowiska i Architektury Politechniki Rzeszowskiej obronił 22 marca 2023 roku pracę doktorską *Modelowanie energetyczne mieszkalnych obiektów budowlanych lokalizowanych na powierzchni Księżyca*. Praca uzyskała Nagrodę Prezesa Polskiej Agencji Kosmicznej w konkursie na najlepszą pracę dyplomową z dziedziny badań kosmicznych.

Od dzieciństwa zafascynowany Kosmosem i jego eksploracją, Marcin Kaczmarzyk uczynił tematem swojej pracy doktorskiej problem zabezpieczenia uczestników misji księżycowych w trudnych dla ludzi warunkach na naszym satelicie. Ponieważ powrót ludzi na Księżyc nie wydaje się odległy, to wyniki jego pracy doktorskiej mają szansę nie być tylko czystą teorią.

Doktor Marcin Kaczmarzyk (fot. Marcin Kaczmarzyk).

Doktorat Mieszka Kołodzieja

Ten fakt nie byłby może godny odnotowania w tym miejscu, bo praca doktorska Mieszka Kołodzieja nie ma związku z meteorytyką. Ale jego praca magisterska „Mineralogia meteorytu Morasko” oraz późniejsze publikacje, także w naszym roczniku, świadczą o zainteresowaniu materią kosmiczną. Dodatkowo jest on zapalonym poszukiwaczem meteorytów.

Obrona pracy doktorskiej odbyła się 15 czerwca 2023 w Instytucie Fizyki Molekularnej Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. Mamy nadzieję, że meteoryty pozostaną przedmiotem zarówno badań jak i poszukiwań dra Mieszka Kołodzieja.

Doktor Mieszko Kołodziej (po prawej; fot. Mieszko Kołodziej).